

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح بند (د) ماده (۳۹) قانون برنامه پنجساله پنجم
توسعه جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

براساس بند «د» ماده (۳۹) قانون برنامه پنجم توسعه و به منظور توانمندسازی افراد و گروه‌های نیازمند به ویژه زنان بی سرپرست و معلولان نیازمند با تأکید بر برنامه‌های اجتماعی محور و خانوار محور و با استفاده از منابع بودجه عمومی دولت و کمک‌های مردمی؛ افراد تحت پوشش سازمان‌ها و نهادهای حمایتی از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، عوارض شهرداری و هزینه‌های انشعاب آب، فاضلاب، برق و گاز «برای کلیه واحدهای مسکونی اختصاص یافته به آنها فقط برای یکبار معاف می‌شوند». این طرح پیشنهادی به دنبال تعیین مترژ برای برخورداری از معافیت مصوب می‌باشد که در ذیل به آن می‌پردازد:

بررسی ابعاد طرح

- براساس ماده (۳۹) قانون برنامه پنجم توسعه، شمولیت معافیت متضمن استفاده از منابع بودجه عمومی دولت و کمک‌های مردمی بوده و طبق تبصره ذیل ماده (۱۸۱) همان قانون «هرگونه تخفیف، بخشودگی حقوق و عوارض شهرداری‌ها توسط دولت و قوانین مصوب منوط به تأمین آن از بودجه عمومی سالیانه کشور است، در غیر این صورت بخشودگی و تخفیف حقوق و عوارض شهرداری ممنوع است» و طبق تبصره «۲» و «۳» ماده (۹) قانون جامع حمایت از حقوق افراد معلول (مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۶)، تأمین زمین مورد احداث واحدهای مسکونی افراد فاقد مسکن و معافیت از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، آماده سازمان زمین و عوارض نوسازی برعهده دولت می‌باشد.

- عبارت «برای کلیه واحدهای مسکونی اختصاص یافته به آنها فقط برای یکبار معاف می‌شوند»، مندرج در بند «د» ماده (۳۹)، می‌تواند تفاسیر متعددی داشته باشد، که احتمال سوء برداشت از آن دور از تصور نیست.
- به نظر می‌رسد که منظور از عبارت «کلیه واحدهای مسکونی اختصاص یافته»، کلیه واحدهایی است که از طریق سازمان‌ها و نهادهای حمایتی به آن افراد اختصاص و یا مورد تأیید آن سازمان‌ها و نهادها می‌باشد. از این روی، آن دسته از واحدهایی که مورد تأیید سازمان‌ها و نهادهای ذیربط قرار نمی‌گیرند، خارج از حکم این بند از قانون می‌باشد.

- با عنایت به اینکه اجرایی شدن قوانین، نیازمند تدوین و ابلاغ آیین‌نامه اجرایی مرتبط به دستگاه‌ها می‌باشد، از این رو با تأکید بر اینکه اجرای بند «د» ماده (۳۹) و منابع مالی و اعتباری آن برعهده دولت می‌باشد، به نظر می‌رسد که تعیین مترژ می‌توانست براساس احکام مندرج در آیین‌نامه اجرایی، ظرفیت و توان اعتباری دولت و منابع ذیربط تعیین گردد.

- براساس ماده (۳۹) قانون برنامه پنجم توسعه و بندهای آن و طبق تبصره ذیل ماده (۱۸۱) همان قانون، کلیه هزینه‌ها و مسئولیت‌های اجرایی این تکلیف، برعهده دولت ملی بوده و دولت‌های محلی و یا شوراهای که هیچ‌گونه مسئولیت در قبال تأمین منابع و هزینه‌های آن ندارند، نمی‌توانند به‌عنوان ذینفع و یا ذی‌مدخل به آن ورود نمایند. از این منظر، درخواست تغییر و یا اصلاح و یا تعیین شاخص برای شمولیت معافیت، باید از طریق دولت و دستگاه‌های ذیربط صورت پذیرد.

- با عنایت به درج عبارت «کلیه واحدهای مسکونی اختصاص یافته» در بند «د» ماده (۳۹)، و همچنین عبارت «و یکصد مترمربع (در سایر شهرها و روستا) در این طرح پیشنهادی، چنین برداشت می‌شود که بخشی از این واحدها می‌تواند کمتر از یکصد (۱۰۰) مترمربع در سایر شهرها و روستاها باشد. از این دیدگاه، از یک سو، تعیین «حداقل و یا حداکثر» برای سایر شهرها و روستاها در این طرح پیشنهادی بدیهی بوده و ازسوی دیگر تعیین یکصد مترمربع، در شرایطی که در برخی موارد کمتر از یکصد متر موضوعیت دارد به‌عنوان تحمیل هزینه برای دولت تلقی می‌شود و مغایر با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی می‌باشد.

در صورتی که ابهام درخصوص ساخت‌وساز برای چند واحد مسکونی در یک بافت فرسوده و با یک ملک باشد باید اظهار داشت که این دغدغه می‌تواند از طریق آیین‌نامه اجرایی (برای یک واحد مسکونی)، در نظر گرفته شود نه تمامی واحدهای قابل ساخت‌وساز در آن ملک.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

با عنایت به تکالیف متعدد در بندهای قانونی موضوعه که دولت موظف به تأمین منابع برای اعمال تخفیف و بخشودگی در پروانه‌های صادره ساخت‌وسازها و انشعابات موضوعه، برای افراد تحت پوشش سازمان‌ها و نهادهای حمایتی است. تعیین میزان مترژ برای تخصیص معافیت‌ها با عنایت به کلی بودن عبارت قانونی (برای کلیه واحدهای مسکونی اختصاص یافته به آنها)، باید براساس آیین‌نامه اجرایی تعیین گردد. ازسوی دیگر با عنایت به ذینفع و ذی‌مدخل نبودن شوارهای اسلامی و مغایرت با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی در قبال آن بخشی از واحدهای مسکونی که می‌تواند کمتر از مترژهای پیشنهادی برای سایر شهرها و روستاها باشد، تصویب این طرح توصیه نمی‌گردد.